

vid åteln. Förhoppningsvis har vi även underlättat överlevnadshansen för dem.

I och med att åteln kontinuerligt måste förses med mat och att merparten av fodret kommer från grisuppfödare i Västerfärnebotrakten blir transportkostnaden betungande. Även denna säsong har Surahammars kommun möjliggjort vår utfodningsverksamhet genom att bidra med transportkostnaden.

Även det goda samarbetet med Janne Erikssons jaktlag har bidragit till säsongens goda resultat och bådar gott inför framtiden.

Till sist ett stort tack till Surahammars kommun, Janne Erikssons jaktlag, Bosse Eriksson och naturklubbens åtlare för att Ni bidragit till åtelverksamhetens mycket bra resultat.

Fågellivet i Surahammars kommun 1992

Text: Sören Larsson

Teckningar: Sören Larsson och Jan Österberg

För det stora flertalet naturintresserade människor skapar fåglarnas förekomst och uppträdande det största intresset. Ovanliga arters besök, fåglarnas ankomst på våren, parbildning, häckningsframgång, dödlighet, bortflyttning. Ibland är det en enda speciell fågelindivid som tilldrar sig intresse. Det finns en oändlig mängd spännande frågor runt våra fåglar.

I den här uppsatsen avser jag att redovisa vad ett antal fågelintresserade personer sett och upplevt av fågellivet i vår

kommun under 1992. Fåglarna är tveklöst de som är lättast och kanske bäst att använda som indikatorer på olika företeelser som sker i vår livsmiljö. Den samlade kunskapen om fåglarnas krav för sin existens är större än hos någon annan djur- eller växtgrupp och många människor känner igen olika fågelarter.

Under 1992 sågs inte mindre än 214 fågelarter i Surahammars kommun (200 arter såväl 1990 och 1991). Att flera fågelarter sågs 1992 beror på Högbymadens

tillkomst och "draget" av det. Förmodligen har aldrig den totala mängden fågel-skådarter varit så hög som 1992. Hårdkörning ger fina resultat!

De uppgifter som den här uppsatsen bygger på är insända till Naturklubben (Janne Österberg) eller till Västmanlands Ornitologiska förenings rapportkommitté' (Rrk).

I materialet framgår vad fågelskådarna i trakten är mest intresserade av inom ornitologin. Inte oväntat redovisar alla sina fynd av ovanligare arter. Uppgifter om häckningar och fynd av lite allmänare arter saknas alltför ofta.

En intressant tendens märks bland årets rapporter, nämligen att flera personer än vanligt rapporterar "samma fågel". Detta beror på snabba telefonkontakter mellan de fågelintresserade i kommunen. Om detta "drag" ökar kunskaperna om fåglarna i kommunen är det bra.

Det som skiljer årets rapport från tidigare års sammanställningar är främst alla uppgifter kring uppträdandet av vadarfåglar. Den omfattande rastningen av sydsträckande vadare på Högbymaden har förmodligen aldrig tidigare upplevts i våra trakter. Genom räkningar av sträckande fåglar vi genomfört år efter år från Gnien-tornet, hade vi kännedom om att detta skulle kunna hända om en lämplig lokal uppstod i området - nu har det hänt.

De kommentarer som finns till arterna i listan baseras på uppgifter från senaste 10-årsperioden. Jag vill också hänvisa till kommentarerna i de två föregående års rapporterna.

Som regel har upptäckaren av ett fynd nämnts först bland observatörerna.

Tillförlitligheten av de här publicerade fågelfynd har granskats så långt det går. Där det funnits minsta misstanke att annan art inte kan uteslutas har vi valt att stryka fyndet tills vidare, tex amerikansk tundrapipare.

Alla de som hjälpt till att öka kunskaperna samt bevakat fågelfaunans utveckling i Surahammars kommun, tackas härmed för de uppgifter de bidragit med. Samtliga omnämns i rapporten eller i signaturlistan.

Vädret 1992

Det blev den fjärde milda vinterperioden i rad. Fram till mitten av februari var vädret tämligen likartat, mycket blåstigt med dominerande västvindar, mildt och nederbördsfattigt. Få soldagar förekom. I slutet av februari blev det vinterligt med snö på marken och nordvindar. Det var ändå övrigt lite fåglar i markerna. Totalt avsaknad av smågnagare innebar att ugglorna var tysta.

I början av mars svepte åter milda SV-vindar upp över landet. Även denna månad blev blåsig med få soldagar. Sista veckan fördes ishavsluft med nordvindar ner över våra trakter, snö föll och det blev mycket kallt. De tidigare öppna vattnen frös ihop igen och simfågeln hade det besvärligt. De flesta av de tidiga vårfågelnarna anlände i samband med SV-vindarna i början av månaden. Redan 21/3 sågs enkelbeckasin, sävsparv och första tranorna. Skäggdopping den 29e t ex.

April kom att bli mycket kallare än normalt med flera kraftiga snöfall. Först den 25e ersattes nordvindarna av varmare vindar och det blev sedan bättre och bättre.

Från mitten av maj och en bit in i juli rådde sol, värme och torka. Den 9e maj slog björkarna ut i rannnästrakten och redan den 3e hördes göken. Värmen innebar att småfågla fick en mycket lyckad häckningsssäsong. I småfågeln i Gniens kunde den bästa ungprouktionen sedan 1980 noteras.

Andra veckan i juli blev vädret ostadigare och ett flertal frontsystem med regn passerade västerifrån. I samband med den stora vaddarrastningen på Högbymaden var det fina somrardagar med svaga SV-vindar.

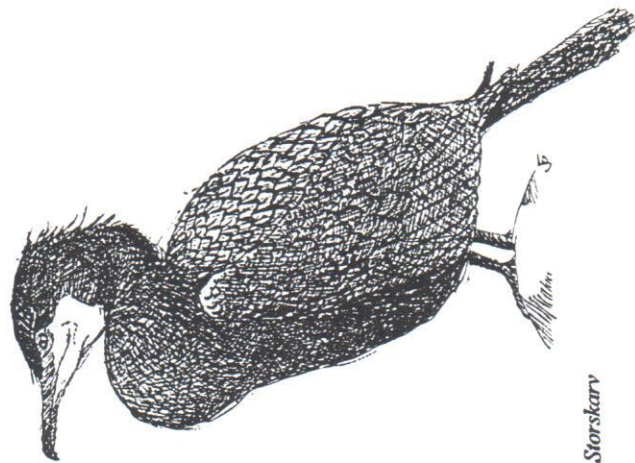
Under augusti förekom en strid ström av lågtryck och regnområden från väster,

som gav oss rikligt med regn. Mellan lågtrycken förekom soldagar och det var varmt.

Även september blev varmare än normalt med dominerande sydliga vindar.

Oktober blev dock rena vintermånaden, redan den 10e var Högbymaden islagd och den 13e föll första snön. Vid månadens slut var alla sjöar islagda och ett dm-djupt snötäcke täckte marken.

Redan i början av november blev det mildare och den 7e var sjöarna öppna igen. Ny snö föll den 15e och blev kvar en vecka. Därefter dominerade åter SV-vindar, det var blåstigt och mycket mildt till årets slut.

Storskarv

Gråhakedopping

Ett par höll till i fjolårets häckningssjö, Djupen. Hanen sågs från 2/5 (RLK, AFM), honan från 23/5 (SLN). Parningar kunde ses men inte något häckningsförsök. Sista iakttagelsen var 19/7 (KLL).

Svarthakedopping

Ett par med 3 ungar sågs i Turkiesjön 11/7 (SLN). Första 10 dagarna i maj sågs 4 gamla fåglar i sjön (MLJ, AFM). Även i Näcksjön sågs fyra gamla fåglar 16/5 (SLN) samt en fågel i Ökejäm 17/5 (LKN). Första fyndet för året var 19/4 i Djupen (RLK) samt sista 12/7 vid Högbymaden (KLL).

Bilden är mycket lika de två föregående åren med häckande eller troligen häckande fåglar i endast tre sjöar i kommunen.

Storskarv

3 ex sträckte söderut över Gniens 6/9 (SLN).

Rördröm

Från 10/4 och hela april hördes en hane i Västersjön (MLJ), från 21/4 satt 2 hanar nära varandra i sjöns norra vassrutge (YPN). I början av maj hördes de också men sedan var det tyst tills den 17/6 då en hane hördes (MKN). Den 19/4 tutade en hane i Gläpen (SLN) och den 2/9 flög en dröm över vassen i Gläpen och ropade (SLN).

Sommarfyndet i Västersjön och höstfyndet i Gläpen är intressanta. Häckning av rördröm har aldrig påträffats i kommunen. Kontroll av lokaler där fåglar hörs på våren kan kanske klargöra om arten är häckfärdig hos oss. Så länge vintrarna är milda kommer det att finnas rördröm i våra vassar.

Artlista

Storlorm

Rapporterad från sex sjöar under häckningstid. Ingen flygg unge sågs hos dessa par. Årets första lom sågs 11/4 vid Sörsjön (RLK) och den sista 26/10 vid Gläpen (RLK).

Gör man en bedömning av de för storlorm lämpliga vattenområdena i kommunen, kan det finnas 15 häckande par. Av rapporterna att döma finns det inte så många par och dessutom är tydligen ungprouktionen svag.

Smådopping

Första veckan i maj sågs ett par i fjolårets häckningssjö, Turkiesjön (SLN, IAG). Vid Högbymaden sågs också ett par mellan

Häger

Två häckningar rapporterade. Minst 1 par häckade vid Lisjö, ungar hördes i boet 12/6 (SLN), dessutom häckade ett par vid Lilla Nadden, där enunge blev flygg (JMO). I båda fallen häckade paren i höga granar. Vid Lisjö har arten häckat de senaste 5 åren, medan det var misstänkt häckning vid Nadden redan 1990.

Vid Gniens förekom rastande häger hela juli och augusti, med som mest 8 ex. Vid Gläpen sågs 12 ex 23/10 (RLK). Endast tre vinterfynd föreligger av 1 ex vardera vid Lisjö 12/12 (JGP), St Brotorp 23/12 (RCN) och Ramnäs 26/12 (RLK).

Knölsvan

Ingen häckning känd i kommunen i år. Ännu rätt allmän rastare under vårflytningen. Som mest sågs 11 ex i Gniens så

sent som 23/5 (SLN). Från höstflyttningen finns endast 3 fynd rapporterade, ett vardera från aug, sept och oktober. Två vinterfynd föreligger, 10 ex vid Heden 5-11/12 (MLJ,MKN).

Några av de holmar som tidigare var häckplatser för knölsvanen är för närvarande igen vuxna med lövsly och högt gräs. Enkla biotopåtgärder innebär att knölsvanen skulle återkomma som häckfågel.

Mindre sångsvan

Något fler fynd än de senaste åren gjordes i år. Redan 5/3 rastade 1 ex bland sångsvanar på Storången (LEN). Fågeln var "ringmärkt" med gul halsring. 7/3 rastade 1 ex i Turkiesjön (AFM) och 8/3 låg 2 ex i Norrsjön (RLK). Fram till 23/4 (IÄG) sågs 1-2 ex i Norrsjön. Om det är samma individer som rastat så lång period vore intressant att veta. Det var i varje fall samma ålder på de båda fåglarna under hela perioden. Vid Gnien rastade 1 ex 11/4 (MKN) och 2 ex 12/4 (AFM). Ett höstfynd finns av sträckande fågel över Ramnäs 23/11 (RLK).

Sångsvan

Sex häckningar har rapporterats. Antalet flygga ungar är okänt men där bevakning sker visar det på stor dödlighet under perioden i sjön. Även i år förekom en mycket omfattande rastning i trakten. Vid Norrsjön räknades som mest 420 ex 20/3 (RLK) och 390 ex 22/3 (AFM). Vid Gnien 257 ex 22/3 (AFM). Vid Västersjön sågs som mest 97 ex 29/3 (AFM), vid Lövviksviken i Virsbojsjön 55 ex 28/3 (RLK) och i Lilla Nadden 45 ex 5/4 (AFM).

Sångsvanrastningen i trakten är en mycket stor sevärdhet och lockar ut väldigt många människor till våra sjöar. Då antalet sångsvanar i Nordeuropa ökar kan vi räkna med de här upplevelserna även framöver.

Sädgås

Den 5/3 landade de första gässen vid Gnien (LEN), sedan fanns rastande gäss i området varje dag till 28/4. Som mest innehöll flocken 245 ex den 23/3 (SLN). Gässen blev med tiden tämligen oskygga och man kunde se dem beta mycket nära gårdarna vid Säter och Sörby. Vid Lisjöängar landade de första gässen 7/3 (IÄG) och fanns kvar till 23/4, som mest fanns 80 ex i flocken.

Hur många sädgäss sträcker över våra trakter på våren och hösten? Att huvudsträcket passerar över de sista 10 dagarna i april och likaså sista 10 dagarna i september vet vi.

Spetsbergsgås

2 ex rastade på Lisjöängar 21/3 (SLN,MLJ), 1 ex 9/4 (MLJ), dessutom sågs 3 ex i en sträckande sädgåsflock över Gnien 26/4 (SLN). Tre fynd under våren är intressant av denna i vår trakt så sällsynta gås. Även tidigare år har spetsbergsgäss setts rasta på Lisjöängar, kan orsaken vara att det är fråga om samma individer, eller finns det något där som är speciellt tilltalande för arten?

Bläsgås

En mycket vacker bläsgås rastade på Lisjöängar 8-11/3 (RLK,SLN). På 1980-talet gjordes årligen flera fynd av bläsgås i kommunen, arten tycks ses alltmer sällan

numera. 1990 gjordes också ett fynd, 1991 sågs den inte.

Fjällgås

1 ex rastade på isen bland sångsvanar i Norrsjön 21/3 (SLN). Var det samma fågel som dagen efter höll till på Storången vid Ramnäs (RLK,AFM). Den 27/10 upptäcktes en fjällgås i den stora kanadagåsflocken vid Magforsen (IÄG). Gåsen höll till vid Hovgårdsgårde fram till 14/11 (KLL). Snö och kyla gjorde att den då flyttade upp till Högbymaden ett par dagar (SLN,AFM). Den 17/11 hade den och kanadagässen flyttat från trakten.

Innan årets fynd hade fjällgås setts endast 4 gånger i vår kommun. Gåsen som betade på Hovgårdsgårde och vid Gnien drog stora mängder fågelskådare till trakten.

Grågås

Rastade vid Gnien 19 dagar under vårperioden. Som mest 6 ex 23/4 (SLN). Lika

omfattande rastning förekom på Lisjöängar, där det som mest sågs 14 ex 8/4 (SLN). Vi väntar på första häckningen av denna gåsart. Den häckar numera på flera lokaler i Mälardregionen.

Kanadagås

210 ex rastade i Norrsjön 22/3 (RLK), som mest 120 ex på Lisjöängar 11/3 (SLN) och vid Gnien 101 ex 8/3 (RLK). Under hösten rastar normalt större flockar i trakten. Vid Gnien rastade över 100 ex redan i början av augusti. Flocken där blev allt större och innehöll 242 gäss den 15/11 (SLN). I oktober höll flocken till kring Magsjön och norra delen av Östersjön (RLK). Tidigare år har stora mängder kanadagäss också höstrastat i Lisjöområdet

Prutgås

I samband med nordost-vindar sågs några imponerande flockar sträcka över trakten. Den 28/9 sågs 270 ex i en flock över

Sträckande gäss

St Nadden (RLK,AFM) och 300 ex över Trugsbo (RLK,AFM). Dagen efter passerade två flockar 60+80 över Gnien (RLK). Från området strax norr om oss sågs tussentals prutgäss sträcka de här två dagarna. Prutgässträck över inlandet kan hända med långa mellanrum. Senast var 1982 då bl a en flock innehållande 400 "prutar" sågs över Gnien.

Bläsänd
Redan 21/3 sågs de första bläsänderna i Gnien. Som mest rastade 82 ex 20/4 (RLK). Över hela sommaren sågs också bläsänder i Högbymaden och det var inte oväntat att en kull med 5 ungar dök upp den 19/6 (SLN). Även under hösten rastade bläsänder i maden med som mest 48 ex 20/9 (SLN). Även från Turkiesjön, Lisjöängar och Gläpen gjordes flera fynd av arten under senare halvan av maj månad.

Häckningen i Högbymaden är den första kända i Surahammars kommun. Det visar också att bättre biotopvård kring våra sjöar skulle innebära flera häckande våtmarksarter.

Snatterand

Ett par rastade i Lisjöviken 12/4 (UCN), 3 ex i Högbymaden 12/7 (KLL) och 2 ex i Turkiesjön 19/9 (RLK).

Uppträder sällsynt i trakten, dock inte årligen.

Kricka

Som mest rastade 750 ex i Gnien 19 och 20/4 (SLN,RLK) och i Högbymaden under hösten som mest 350 ex 29/8 (SLN).

Gräsänd

Som mest rastade 1.225 ex i Gnienområdet 8/4 (RLK). Från 25/3 till 8/4 fanns över 1.000 gräsänder i området. Det här är för trakten helt unika antal och beror på flera orsaker. Framst goda födobetingelser i Högbymaden samt ringa störning av fåglarna i sjöområdet.

Sjärtand

Samtliga fynd (5 vår- och ca 12 höstfynd) av sjärtand är från Gnienområdet. 9/4 anlände de första och som mest rastade 8 ex 11/4 (SLN). På återsträcket sågs den första 6/8 (AFM) och som mest rastade 21 ex 29/8 (SLN).

Årta

Årets första fynd gjordes så tidigt som 13/4 vid Gnien (RLK). För övrigt föreligger 7 majfynd, bl a 1 par Lisjöängar 17/5 (APN), 1 par i Turkiesjön 24 och 29/5 (RLK,LEN), 4 junifynd och 2 julifynd, samtliga från Gnienområdet. Under våren sågs som mest 5 ex den 17/5 (SLN) och under hösten 4 ex 23/7 (SLN).

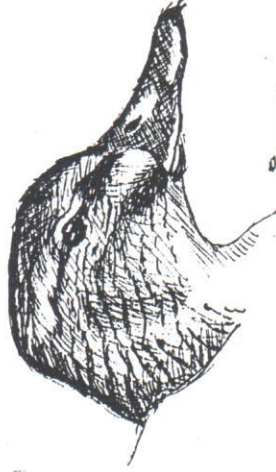
Vi väntade att få se någon ungdull även av denna sällsynta and, men så blev det inte. Fortsatt utveckling av våtängarna vid Gnien måste till för att arten skall bli häckfägel hos oss.

Skedand

Den 13/7 visade sig en hona med sju ungar i Högbymaden. Det är första gången på över 30 år som skedand häckat i Gnien. Kullen minskade under tiden i sjön och var bara 4 när de lämnade området efter 29/8 (SLN). Årets första fynd gjordes 14/4 vid Gnien (IÅG), som mest sågs 3 hanar och

Kricka ♀

Årta ♀
Honor av kricka och årta.

3 honor i sjön 31/5 (SLN). Förutom vid Gnien sågs 1 par i Turkiesjön 26/4 (AFM), likaså 1 par vid Djupen 9/5 (RSM) och Lisjöängar 17-18/5 (AFM, YPN, APN). Turkiesjön har tidigare år varit en pålitlig skedandlokal. Saknas det rapporter eller saknas det skedänder?

Brunand

Endast vårfynd föreligger. Förmodligen var det samma hane som rastade i Gnien mellan 25/3-8/4 (RLK,SLN). Dessutom rastade 1 ex på Lisjöängar 12/4 (KAN) samt 1 par i Norrsjön 20-23/4 (SLN,IÅG). I början på 1960-talet häckade arten i flera av våra sjöar, nu är den en stor sällsynthet i trakten. Vad som orsakar tillbakagången är osäkert men vi ser att våra sjöar inte lämpar sig längre som häcklokaler.

Sjöorre

De första sjöorrarna sågs i Gläpen 23/4 (SLN). 3 ex rastade där 26/4 (AFM), 4 ex 3/5, 14 ex 14/5 och 32 ex 24/5 (SLN). Den senare är en av de största flockarna som iakttagits i kommunen. Vid Sörsjön rastade 3 ex 14/5 och samma dag en hane i Norrsjön (PLH). Åven 2 höstfynd föreligger. 2 ex i Gläpen 18/10 (UCN) och 1 ex 26/10 (RLK).

Svärta

En hona rastade i Norrsjön 14/5 (PLH) och 1 ex i Långsjön 24/10 (KAN). Senast arten sågs i kommunen var 1984 då 1 ex rastade i Magsjön 1/12.

Salskrake

Aldrig tidigare har salskrake uppträtt så talrikt som denna vår. Redan 14/3 sågs den första i Gnien (RLK), som mest rastade 7 ex i sjön 29/3 (AFM). Vid Gläpen rastade som mest 12 ex 14/4 (RLK), ännu den 3/5 fanns en hane kvar (SLN). Andra lokaler där salskrake sågs var Sörsjön, Norrsjön och Turkiesjön.

Det finns en tendens att arten ses oftare i våra sjöar under hösten än vad den gjort tidigare. Vid Västersjön sågs 1 ex 11/10 (RLK,SLN) likaså vid Sörsjön 11/7 (AFM) och som mest 8 ex i Gläpen 26/10 (RLK). Gläpen framstår som den viktigaste rastlokalen för skrakar i vår trakt.

Småskrake

Den 30/5 sågs en flock med 16 fåglar i Sörsjön (MKN). Detta torde vara den största flock som någonsin iakttagits i trakten. Övriga fynd är 2 ex i Gnien så tidigt som 20/3 (RLK), det är första marsfyndet av

arten i kommunen. En hane vid Krogen i Virsbo 3/5 (SLN) samt 3 ex i Virsbo 14/5 (LKN).

Under några år på 1970-talet häckade arten i Vågsjön och Gryten, det är inte omöjligt att den finns kvar i någon av våra sjöar.

Storskrake

Under en vecka i oktober rastade stora skaror i Gläpen, som mest sågs 1.500 ex 20/10 (RLK). De tre senaste åren har antalet rastande fåglar i Gläpen varit fler än någon gång under 1980-talet. Noterbart är också att maxrastningen inträffat nära nog samma dagar under de tre åren. Vid Sörsjön sågs 100 ex 7/11 (AFM) och vid Långsjön 150 ex 24/10 (KAN).

Under våren sker aldrig dessa stora ansamlingar, men 148 ex rastade i Sörsjön 4/4 (SLN). En häckning har rapporterats, en hona med 5 ungar i Virsbo 23/5 (LKN).

Bivräk

Första dagarna i september iaktogs ett bivräksträck av större omfattning än på många år. 2/9 sträckte 18 ex över Lisjövi-ken (SLN) och 13 ex över Ramnås (RLK). 5/9 32 ex över Gnien och dagen efter hela 53 ex (SLN,RLK). Anledningen torde vara den rika förekomsten av getingar under sommaren.

Under häckningstid uppträdde bivräkar vid fem lokaler, på ett sätt som indikerade häckning. Gläpenbadet, Ulvrämen, Kilbäcken, Rönningstorp och Högbyn/Räv-
näs.

Glada

Den 3/5 sågs en glada över Värmtorp (KAN). Det är andra fyndet av arten i vår

kommun på 1990-talet. Flera fynd är att vänta av denna mycket vackra rovfågel, då den häckande stammen i södra Sverige har en god reproduktion.

Havsörn

28 rapporterade fynd under året, det är lika många som de två föregående åren. För-delningen månadsvis är: jan 5, feb 3, mars 9, april 1, maj 1, juli 1, okt 2, nov 3 och dec 4. Den 16/5 sågs en gammal fågel göra jaktförsök i Turkesjön (SLN) och den 28/7 satt en 5-årig havsörn mitt ute i vattnet på Högbyvadden (SLN, GLN).

För ca 80 år sedan häckade havsörn i landskapet, såväl vid Geddeholm som Strömsholmsområdet. Hur länge sedan den häckade i vår kommun är inte känt. Som-marfynden av gamla fåglar tyder på att havsörnen etablerat sig som häckfågel igen. Vem kunde ana den här utvecklingen hos havsörnen för bara 25 år sedan, att vi nu har goda möjligheter att se den i vår kommun i stort sett året runt.

Brun kärrhök

Även i år har arten uppträtt som om den häckade i området Gnien-Västernsjön-Norr-sjön. Den 6/8 sågs första ungfågarna vid Gnien men hela sommaren har gamla fåglar jagat i trakten.

Årets första fynd gjordes 17/4 vid Gnien och det sista 6/9 också vid Gnien (SLN).

Blå kärrhök

42 fynd rapporterades under året, varav 24 vårfynd. Ett vinterfynd föreligger av en gammal hane på Storängen 6/1 (SLN). Första vårfyndet gjordes också på Storängen 4/4 (SLN). Tre majfynd av en hane vid

Fiskgjuse

Åtta häckande par fick ut 9 ungar på 4/5 (KLL) och en hane vid Seglingsberg 8/5 (AFM). Sommarfynd är mycket ovanligt, den 17/6 sågs en hane på Lisjöängar (KLL). Som mest sågs 3 ex, den 26/4 och 6/9, båda tillfällena vid Gnien (SLN).

Ängshök

Den 11/7 jagade en gammal hane i Gnien-området (SLN,IAG). Det är 5e fyndet i kommunen av denna sällsynta kärrhök.

Duvhök

För 15 år sedan inventerade vi artens förekomst i kommunen. 7 häckande par fanns då. Flera av dessa pars boträd och skogsområden är avverkade nu. Hur har det gått för duvhöken? Inte ett enda fynd finns rapporterat från häckningstid.

Fjällvråk

Ett marsfynd, 2 ex vid Norrsjön 12/3 (KAN), fyra aprilfynd, sex septemberfynd, tre oktoberfynd och ett novemberfynd. Det sistnämnda var en fågel som sågs vid Felingen 14/11 (RLK,AFM).

Kungsörn

Ett majfynd föreligger och ännu väntar vi på att första häckningen skall upptäckas. Tidigaste höstfynd är 1 ex vid St Flyten 26/9 (RLK).

Iakttagelser av kungsörn under perioden december till mars får numera anses vara en vanlig förekomst i våra marker. Tidigare har vi bedömt att det handlat om ett antal stationära fåglar men förmodligen rör det sig snarare om en större andel genomflytare - "strykfåglar".

Ung aftonfalk vid Gnien

Stenfalk

13 aprilfynd, 2 majfynd, 2 septemberfynd och 1 oktoberfynd. Det visar en ganska typisk bild av stenfalkens uppträdande i kommunen. Som mest sågs 4 ex vid Gnien 26/4 (SLN).

Lärfalk

Årets första fynd gjordes så sent som 20/5 vid Gnien (SLN) och det sista 29/9 vid samma lokal (RLK). Vid fyra lokaler uppträdde falkarna på ett sådant sätt att de troligtvis häckade.

Pilgrimsfalk

Den 7/4 jagade en pilgrimsfalk kajor och tofsvipor vid Gnien (SLN) och den 30/8 sågs 1 ex sträcka över Surahammar (YPN).

Rapphöna

1 ex hördes vid Västsura 11/6 (RLK). Även i fjol sågs en fågel i samma område. Rapphöns klarar sig för närvarande inte att etablera sig i våra trakter på naturlig väg.

Vaktel

Med tanke på det stora antalet fynd av denna art i våra grannkommuner Sala och Västerås, är det förvånande att den är så sällsynt hos oss. Den 4/7 skrämdes 1 ex upp på Säterängen vid Gnien (SLN). 5-11/7 hördes 1 ex spela på Lisjöängar (KLL,AFM) och så sent som 31/7 spelade 1 ex i Långdalsviken vid Norrsjön (KLL).

Vattenrall

Vid Gnien hördes 1 ex 27/6 och sågs 1 ex 5/9 (SLN). Vid Lisjöviken var "rallen" ett konstant inslag i fågellivet under augusti

och september. Som mest spelade 3 ex 5/9 (SLN).

Arten för ett mer undanskynt liv än vad som tidigare antagits. Förmodligen finns den i de flesta av våra eutrofa vattenområden.

Småfläckig sumphöna

1 ex spelade i Norrsjön 5/6-7/7 (SLN,MLI) och 1 ex i Magsjömaden 19-24/6 (LEN,IAG).

Fåglarna som hörs i juni och senare är förmodligen icke häckande hanar. Sumphönsen anländer i början av maj till häcklokalerna. Kunskaper om dessa nattaktiva fåglar är mycket begränsad, det finns inte ens något belagt häckningsfynd av småfläckig sumphöna från vår kommun ännu.

Kornknarr

1992 blev det hittills bästa "knarrät" som traktens fågelskådare upplevt. Från 6/6 till 24/7 fanns det spelande fåglar att avlyssna.

Vid Hästlösa spelade 1 ex i hövall 6-9/6 (MLJ), vid Kvamfallet hördes också 1 ex i hövall 11-19/6 (SLN), vid Högbymaden fanns också 1 ex i hövall 19/6-24/7 (SLN), vid Usträngsbo spelade 1 ex på kreatursbetad strandäng 13-21/6 (SLN), vid Götängen i Olberga hördes 1 ex 13/6 (IAG), vid Kilbacken hördes 1 ex i omställd åkermark 11-23/6 (SLN,RLK) och vid Magsjömaden i kreatursbetad våtäng 1 ex 13/7 (KLL).

När hövallarna slättras tystnar kornknarrarna trots att det fanns till synes lämplig miljö strax intill. Vad händer? Finns fåglarna kvar på platsen och är tysta eller sätter

Strandskata

de sig på någon ny lokal och spelar? Det vi noterar är hanarnas uppehållsmiljöer, men vilken miljö kräver honorna för boet och uppfödandet av ungarna?

Rörhöna

Vid Tippen i Sura häckade 1 par (YPN), dessutom sågs 1 ex i Turkiesjön i slutet av maj (AFM,LEN) samt vid Högbymaden några dagar i skiftet juni/juli. Arten anses vara ovanlig häckfågel i trakten.

Sothöna

De milda vintrarna har gynnat sothönan. Vid Turkiesjönräknades 52 ex 17/4 (RLK) och 33 ex 28/4 (IAG). Ingen uppgift föreligger om antalet häckande par.

Vid Djupen häckade 7 par och där tre av paren fick fram ungar (SLN). Vid Gnien

Trana

Endast 10 häckande/troligen häckande par är rapporterade. Intresset kring en av kommunens ståtligaste häckfåglar borde vara större. Tillfälligt rastade 97 ex vid Gnien 19/4 (SLN) och vid Lisjöängar som mest 66 ex 5/4 (YPN,KLL). Lisjöängar är för närvarande den vädefullaste rastlokalen för tranor, hela våren och sommaren fram till 23/8 rastade en flock där.

Ett imponerande sträck av tranor passerade över våra trakter den 5 och 6/9. Sistnämnda dag sågs 25 flockar med totalt 560 tranor över Gnien (SLN).

Strandskata

1 ex sågs vid Sägendammen i Ramnäs 23/5 (AFM).

Mindre strandpipare

6 par häckade på Sura bruksområde (YPN). Den tillfälligt fina miljön vid Sägendammen utnyttjade 2 par till häckning (RLK). Troligtvis häckade också 1 par i grusgropen vid MC-banan vid Hovgården (RLK). Arten svarar mycket snabbt på tillfälligt uppkomna gynnsamma lokaler.

Större strandpipare

Den 13/6 rastade en flock innehållande 19 ex på Högbyröden (SLN). Det var då den största flock som setts i kommunen någon gång. Under höststräcket rastade hela 24 ex den 26/8 (SLN). Rastperioden för arten vid Högbyröden var från 18/7 till 25/9 med en topp kring mitten och slutet av augusti.

Svartbent strandpipare

Den 28/7 upptäcktes en gammal hane på Högbyröden (SLN,NAN). Det är första fyndet i kommunen av denna i Sverige mycket sällsynta strandpipare. Fågeln sågs på lokalen från kl 14.00 till skymningen den aktuella dagen.

Kustpipare

Rastningsperioden på Högbyröden varade mellan 18/7 till 1/8. Som mest sågs 5 ex 20/7 (IAG,AFM). Den 6/9 sågs tillfälligt en ungfågel på maden (SLN). Förhoppningen var att få se ungfågelsräck- et i september, det som vi oftast ser här i trakten. Kustpiparen är tillfällig och ses inte varje år i kommunen. Orsaken är inte bara brist på lämpliga rastlokaler.

Tofsvipa

Antalet rapporterade häckningar överstämmer väl med vad som redovisas i 1991 års rapport.

Under våren förekom en omfattande rastning vid Ljungsången. Över 100 ex fanns där från 9/4 till 26/4 (AFM,YPN). Som mest sågs 220 ex 11/4 (RLK). Under hösten var Högbyröden den stora rastlokalen med över 200 ex rastande under perioden 19/7 till 2/8. Som mest räknades 249 ex den 25/7 (SLN).

En serie milda vintrar samt omställningen av åkermarker till våtmarker eller "träda", är två viktiga faktorer till tofsvipans återkomst.

Kustsnäppa

Som mest rastade 4 ex vid Högbyröden 4/8 (NAN). Den 14-16/7 och 24/7 rastade 3 ex (SLN,RLK). I samtliga fall rörde det sig om gamla rödbruna fåglar. Arten är mycket sällsynt som rastare i vår trakt.

Småsnäppa

Från 19/7 till 29/8 sågs vid 12 tillfällen enstaka fåglar rasta vid Högbyröden. Arten ses ej årligen i kommunen. Med tanke på övriga vadarens förekomst på Högbyröden, föreligger det oväntat få fynd av småsnäppa.

Det är ju känt att långflyttande vadare är mycket tillfälliga i sina uppträddanden. Faktorer som härskande vindriktningar och lågtrycksområden styr flyttningssvägarna och hastigheter mer än hos många andra fågelgrupper.

Mosnäppa

1 ex rastade vid Sägendammen 24-27/5 (RLK,AFM). Dessutom sågs 1 ex på Högbyröden 31/7 (RLK) och 8/8 (HOH,RLR).

Spovsnäppa

Mellan 19/7 och 11/8 sågs spovsnäppor rasta vid Högbyröden. Denna mycket vackra vadarfågel blev en av sommarens höjdpunkter vid maden. Den 22/7 rastade hela 18 ex (SLN,AFM), dagen innan 9 ex (IAG), två dagar senare 8 ex (RLK), den 20/7 och 6/8 6 ex (KLL,NAN).

Under 1980-talet iaktogs spovsnäppa vid endast tre tillfällen i kommunen.

Kärrensnappa

Den enda av våra småvadare som ses årligen i kommunen. Vårfynd är dock mycket ovanligt. På Ljungsången rastade 1 ex 10/5 (MLJ,RLK).

Under hösten förekom rastning av "kärror" vid Högbyröden av en omfattning som aldrig tidigare skådats i trakten. Den 30/6 sågs tillfälligt 5 ex (RLK). Under perioden 9/7 till 22/9 rastade "kärror" på lokalen. Två rasttoppar kunde noteras, nämligen omkring den 21/7 och 6/8. Det största antalet sågs den 20/7 65 ex (AFM). Sommarens 1994 har vi planerat att åter iordningställa Högbyröden för rastande vadare. Då blir det nya möjligheter att granska köns- och åldersfördelningen under de olika rastningsperioderna hos kärrensnappan.

Myrsnäppa

Den 6/8 rastade 2 ex på Högbyröden (SLN) och 1 ex 21/8 (RLK).

Myrsnäppan är en stor raritet hos oss och har veterligen aldrig setts i kommunen tidigare.

Brushane

Enstaka flockar sågs vid Ljungsången, Gnien och Turkiesjön under vårsträcket. Första fyndet kom så sent som 10/5 (SLN). Vid tre tillfällen i juni sågs brushanan på Högbyröden, någon häckning kunde dock aldrig säkerställas.

Den 11/7 började artens höstrastning vid maden (SLN) och 29/8 sågs de sista fåglarna. Liksom för övriga vadarter inträffade rastmaximum kring 20/7. Största antalet sågs 22/7 med 150 ex (SLN).

Dvärgbeckasin

Det var en spännande "dvärgbeckavår". Den 30/4 hördes 1 ex spela över Djupen (SLN,GLN). Natten efter hördes 1 ex vid St Brotorp (RCN,IMC). 9/5 spelade 2 ex över Sörbyängen vid Gnien (SLN,GLN) och natten efter 1 ex över samma ångar (RLK). 17/5 hördes återigen 2 ex, nu över Ljungsången (MLJ).

Kunskapen om artens uppträddande gör att man nu kan förutsäga dvärgbeckas, med utgångspunkt för datum och väderförhållande. Varmt, vindstilla, gärna regn i luften är bästa dvärgbeckaväder.

Dubbelbeckasin

Två ovanligt sena väriakttagelser föreligger. Natten den 23/5 hördes 2 ex spela på Säterängen vid Gnien (SLN) och den 1/6 hördes 1 ex vid Reningsverket i Sura (MLJ). Juni fyndet är det första under det här halvsektlet i kommunen.

Rödspov

På snöiga Gnienängar stod en rödspoven 19/4 (SLN). Kontrasten var stor till den spelande och "tekllygande" rödspoven på samma ängar, på kvällen den 25/5 (SLN, GLN).

Arten har setts vid Gnien vid enstaka tillfällen, fem av de senaste sex åren. När stannar den och försöker häcka på våra finaste våtängar?

Myrspov

En av de mycket trevliga fågelupplevelsorna på Högbymaden under sensommaren. Den 16/7 landade de 4 första koppar-röda spovarna (SLN). Den 6/8 sågs de sista, hela 17 ex (AFM, SLN). Största antalet 46 ex sågs 4/8 (NAN).

Myrspovar ses de flesta år, men i nästan samtliga fall rör det sig om översträckare. Ibland väldiga flockar och oflast har de passerat i slutet av augusti.

Småspov

Två vårfynd. 1 ex Norrsjön 25/4 (LEN) och 2 ex över Rannäs 11/5 (RLK, SLN). Under hösten gjordes tre fynd. 5 ex rastade vid Högbymaden 8/7 (SLN, AFM) och 6 ex 19/7 (SLN). 26/8 sträckte 1 ex över Transjön (MLL).

Fynden visar en normal bild av artens uppträdande hos oss.

Storspov

3 par häckade vid Gnien. Två av paren kläckte fram ungar och glädjande nog fick ett av paren två flygga ungar. Vid Magsjömaden häckade också ett par, men där blev aldrig ungar flygga. På Fiskartorpsängen/Västersjön spelade en hane långt fram

i juni (SLN, RLK). I början av maj hördes spovhanar tillfälligt spela vid Lisjöängar och Turkiesjön (SLN, RLK).

Den påbörjade restaureringen av Magsjömaden och Västersjöängarna gav snabbt gensvar. Även om inte storspovshäckningens lyckades så visar det att det är rätt väg att återskapa våra våtängar.

Svartsnäppa

Fåtalig rastning under våren, däremot den mest omfattande rastning vi upplevt någon gång på sydsträcket. Redan 6/6 anlände första svartsnäppan efter fullgjort häckningsbestyr någonstans norröver. Sedan sågs det svartsnäppor dagligen fram till 23/8 (SLN, RLK). Största antalet rastade samtidigt med maxantalet för övriga vadare. 19/7 sågs 74 ex på maden (RLK).

Rödbena

1 ex vid Gnien 26/4 (SLN, AFM), 1 ex Lisjöängar 28/5 (SLN) och 1 ex Sågdammen/Rannäs 9/6 (RLK). Från 13/6 och hela juni uppehöll sig 1 par vid Högbymaden (SLN). Som mest rastade 8 ex på Högbymaden 6/8 (SLN, AFM).

Några indicier på häckningsförsök sågs aldrig på Högbymaden trots till synes lämplig biotop.

Grönberna

Under vårsträcket rastade som mest 45 ex på Lisjöängar 15/5 (SLN). Vid sydsträcket anlände de första till Högbymaden 13/6 och de sista sågs 14/8 (SLN). Som mest rastade ca 100 ex 29/7 (SLN).

Häckningar rapporterades från Djupen, Bosjön, St Gottricken och Morsjöbrändan.

Labb

2 ex sträckte över Gnien 19/7. Fåglarna var en av vardera färgfasen. De gjorde en dykning ner mot Högbymaden och skrämde upp alla rastande fåglar (SLN). Det är sjätte fyndet av arten i kommunen.

Dvärgmåså

3 ex jagade sländor i Sörbyviken/Gnien 23/5 (SLN, AFM). Dessutom sågs 1 ex i Högbymaden 12/7 (KLL) och ännu 1 ex där 19/7 (JÖG).

Höstfynden vid Högbymaden är det andra och tredje i kommunen. Arten är mycket sällsynt i vår trakt, även om den nu setts tre år i rad.

Skrattmåså

Även i år fanns de två kolonierna kvar i Turkiesjön och Djupen och dessutom hade antalet häckande par ökat jämfört med föregående år. Vid Turkiesjön räknades 1.100 fåglar 11/5 (RLK) och vid Djupen 900 måså 23/5 (SLN). Vid båda lokalerna kom många ungar på vingarna, vilket torde innebära att måsåarna återkommer nästa år. Antalet häckande par torde vara något mer än hälften av antalet räknade måsåar.

Silltrut

Endast ett fynd under året. 9 ex sträckte över Gnien 2/9 (SLN). Silltruten är en av de arter som ses alltnär sällan i vår trakt. Den torde inte ens vara årsviss längre.

Havstrut

Iakttagen endast vid Gnien. 1 ex 4/4 (SLN), 1 ex 19/4 (RLK), 3 ex 26/4, 4 ex 23/8 och 1 ex 2/9 (SLN). En numera tämligen normal fyndbild.

Kentsk tjärna

1 ex sträckte över Åliden sent en kväll den 1/9 (RLK). Arten har aldrig tidigare setts i kommunen.

Fisktjärna

30 häckande par rapporterade. Vågsjön och Sura bruksområde är de bästa lokalerna med 15 par vid Vågsjön (JGP) och 7 par i Sura (YPN).

Från tidigare häcklokaler som St Målsjön och Virsbojön saknas det uppgifter i år. Den bedömning jag gjorde av den häckande fisktjarnepopulationens storlek i kommunen i fjol stämmer väl. Genom att resaurera några av de gamla häckningsöarna skulle arten säkert återkomma.

Silvertjärna

1972 sågs den första silvertjärnan i Sura hammars kommun. 1980 gjordes fynd nummer 2. Numera anser vi fågelna vara årsviss. Ökade kunskaper om hur man skiljer den från den snarlika fisktjärnan samt hur och när den uppträder hos oss, är sannolikt största anledningen till förändringen.

9/5 sågs 2 ex i Gläpen, dagen därpå rastade 12 ex i sjön (SLN). 12/5 iaktogs 4 ex i Gnien, dagen därpå 6 ex och den 14/5 återigen 4 ex (RLK, SLN). 13/5 rastade återigen 12 ex i Gläpen (RLK) och 15/5 2 ex (SLN). 17/5 sågs 2 ex på Lisjöängar (RLK).

Datumen från årets iakttagelser är identiska med de två föregående åren. Lämpliga gaste tidpunkt på dygnet verkar vara under sen eftermiddag eller kväll för att se rastade silvertjärnor.

Svarttärna

2 par häckade i Gnien och resultatet blev en flygg unge (SLN). Årets första svarttärnor sågs vid flera lokaler den 10/5. T ex 8 ex vid Gläpen (SLN), 3 ex i Lisjöviken/Lisjöängar (RLK,MLJ) och 2 ex i Gnien (SLN). Tillfälligt sågs 2 ex vid Turkiesjön (16/5 (SLN). Vid Gnien fanns arten att beskåda fram till 12/7. Sista fyra dagarna skedde en påspädning av svarttärnor och som mest rastade 14 ex 9/7 vid lokalen (AFM).

Tre år i rad har nu svarttärnor fått ut flygga ungar vid Gnien. Förhoppningen är att antalet par skall öka och en spridning ske till andra sjöar i trakten. Hela den västmanländska populationen uppskattas till ca 30 par för närvarande. Största hotet mot artens häckningsframgång tycks vara vattenståndsvariationer i sjöarna och minipredation.

Berguv

Ingen häckning rapporterad, däremot hördes ropande hanar vid ett par lokaler under feb. och mars. Den 20/10 sågs 1 ex på nära håll vid Gåsvad (LEN). Med tanke på att det finns två, möjligen tre stationära par i kommunen är det förvånansvärt sällan fåglarna ses.

Hökuggla

1 ex sågs vid Torenmossen 15/11 (AFM). Att endast ett fynd gjordes i kommunen var oväntat då det gjordes flertal fynd i trakterna runt omkring.

Sparvuggla

Ingen häckning rapporterad. I januari sågs ensamma fåglar vid Trugsbo, Slogmossen

och Sandtorp. I februari vid Gåsvad, i mars vid Usträngsbo, Västsura, Seglingsberg, Felingen och Furnäs. I augusti vid Tran-sjön, oktober vid Mötet, Vålbo, Liarsbo och Kvamfallet samt i december vid St Brotorp och Djupebo (RLK,AFM,MLJ, KLL,MKN,RCN).

Man ställer sig frågan var de häckande paren uppehåller sig de år de inte häckar?

Kattuggla

Fem häckningar kända. Spångenområdet, Elingbo, Baståsen, Olberga och Hästlösa. 15 ungar blev flygga. Ett förvånansvärt gott resultat med tanke på att det var ont om smågnagare i markerna. Vilka byten föder kattugglorna upp sina ungar på? Det svaret blir kanske mycket överraskande.

Förutom vid häcklokalerna hördes kattugglor vid Lisjö gård, Seglingsberg och kring kyrkbyn i Ramnäs (SLN,RLK,GLR).

Hornuggla

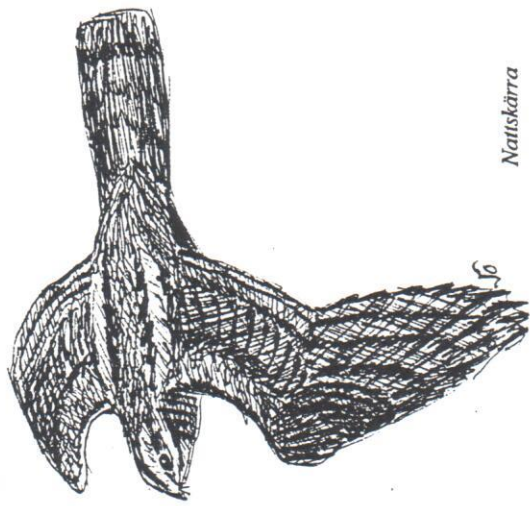
Endast fyra fynd under våren, detta gagnarfattiga år. Två av dessa fynd rörde då en spelande hane vid Sörby, Gnien (KLL). Från Gnien föreligger också ett häckningsfynd, en matiggande unge i juli (RLK).

Jorduggla

1 ex sågs vid Gnien 28/3 (AFM,RLK,APN) samt 17-19/4 (SLN,KLL). Dessutom 1 ex vid Västsura 11/4 (SLN). 3 fynd under året är en ganska väntad bild.

Päruggla

Ingen häckning rapporterad och endast fyra hanar tillfälligt hörda under våren. Det är andra året sedan 1980 som ingen häckning genomförs i Naturklubbens 240 päruggleholkar. Första gången var 1989.

Nattiskärna

Nattiskärna

Hördes på följande lokaler under juni månad. St Morsjön (IÄG,SLN), Öbjörkenhygget (IÄG), Ormossen (IÄG,MKN) och Rövallsmossen (IÄG). Vid Furnäs sågs 1 ex 20/5 (MLJ) och likaså vid Lisjöviken 12/7 (RLK).

Besök talhedarna under sommarmånaderna, det finns många okända ting kring natt-skärornas leverne att utforska. Fynden vid sjöstränder beror på att fåglarna inte så sällan besöker dessa insektsrikare biotoper för födosök.

Kungsfiskare

Den 22/8 fångades en ung kungsfiskare i Lisjöviken i samband med ringmärkning (AFM). Den 12/10 upptäcktes 2 ex i Kolbäckån nedanför Sura kyrka (KLL), till årets sista dag sågs dessa till och från på lokalen (YPN,MLJ) och dess nära omgivning. Vid Gläpenbadet sågs 1 ex 25/10 (AFM), vid bron i Seglingsberg fanns 1 ex 1/11 (SLN).

Arten blev höstens stora begivenhet i kommunen, med stort antal tillresta fågelskådare. Förmodligen har det aldrig funnits så många kungsfiskare i mellansverige under 1900-talet. De fem milda vintrarna i rad har gynnat arten.

Gråspett

1 ex sågs vid Norrsjön den 8/2 (KAN). Fågeln höll till på en talgutfodring. Dessutom 1 ex vid Felingen 22/3 (UCN). Det är sjätte året i rad som denna sällsynta hackspett ses i kommunen.

Mindre hackspett

21 rapporter under året, därav 10 under häckningstid. En häckning funnen i asp på

Rävsnuddan vid Gnien 10/5 (SLN). Dessutom iakttagen vid Hasselbo, Norrsjölunden, Seglingsberg och Björkkärsskogen under häckningstid (IÄG,MLJ,IGP,RLK). Mindre hackspetten gynnas av milda vintrar och det är förmodligen en anledning till att antalet fynd är fler nu än under 1980-talet.

Tretåig hackspett

1 ex vid Bäckeslätt 20/12 (RLK) samt 1 ex vid Skommarmossen, Lisjö 27/12 (KAN).

Arten ses mycket sällan i vår trakt, två sena höstfynd är typiskt.

Trädläarka

Endast ett vårfynd föreligger av en spelande fågel vid Stingsmossen 27/4 (MLJ). Den 20/9 sågs 4 ex sträckande vid Gnien (SLN).

Äntligen en sjungande fågel på lämplig lokal. Bättre eftersök på hyggen med fröträd eller ängsgläntor i skogen i sista

halvan av april kanske kan ge oss en bättre bild av trädlärkans förekomst i kommunen.

Backsvala

Häckade på två lokaler i kommunen. Hela 65 bohål kunde räknas i en grusbrant vid crossbanan vid Hovgården (RLK) och 7 bohål fanns i grusgropen söder om Ståltorp (SLN).

Gånska enkelt kan en häckningsmiljö skapas i såväl Ramnäs, Seglingsberg som Virsbo för denna trevliga svala. Bådanuvarande häcklokaler är knappast användbara så länge till.

Rödstrupig piplärka

Endast höstfynd föreligger. 1 ex vid Lisjöviken 30/8 och 4/9 (SLN). 1 ex vid Gnien 5-6/9 (RLK, SLN) samt 2 ex på Lisjöängar 7/9 (KLL).

Förmodligen rastar denna långt norrut häckande piplärka i större omfattning i våra trakter än vad rapporterna ger sken av. "Harvande" på hävdade våtängar och stubbåkrar i skiftet augusti/september skulle ge många fynd.

Gulärta

Årets första fynd gjordes 1/5 vid Gnien. 9 par häckade på de hävdade ängsmarkerna väster om Gnien och 1 par på de östra ängsmarkerna (SLN). År Gnien den enda lokalen där gulärta häckar för närvarande?

Strömstare

Senaste vårfyndet var 1 ex vid Trugsbo 4/4 (SLN) och tidigaste höstfyndet var 1 ex Lövvikstorp 18/10 (RLK). I början av november noterades flest strömstare, bl a 5 ex Spångenområdet i Ramnäs 2/11 (RLK).

Gärdsmyg

21 revirhävdande fåglar har rapporterats. Förmodligen har det inte tidigare funnits en så stor gärdsmygpopulation i våra skogar under 1900-talet. De milda vintrarna är också anledningen till gärdsmygens goda förekomst.

Rödhake

Ett vinterfynd föreligger av 1 ex i en trädgård på Aliden 3/12 (RLK). Veterligen är detta första vinterfyndet av arten i kommunen.

Gulärta

häckningsfyndet görs och då kan vi besvara ovanstående fråga.

Vassångare

1 ex hördes i Lisjöviken på kvällen den 18/7 (SLN, JÖG). Fyndet av denna mycket sällsynta vassfågel är onormalt sent på sommaren. Det är första iakttagelsen av arten i Surahammars kommun. Antalet fynd tenderar att öka i landet varför vi kan förvänta oss nya besök inom en snar framtid.

Busksångare

1 ex hördes sjunga vid Lisjöängar mellan 7-17/6 (KLL) och tillfälligt hördes 1 ex vid Slaggvarpen, Ramnäs 17/6 (RLK).

Detta är 3e och 4e fyndet av denna spännande nattsångare i vår kommun.

Kärrsångare

1 ex sågs och hördes vid Lisjöviken 9/6-17/6 (IAG). 18/7 sågs en fågel på samma lokal med mat i näbben och 25/7 varnade den kraftigt från samma buskage. Två dagar senare fångades och ringmärktes två gamla fåglar vid busken. Fynden indikerar att kärrsångarna häckade vid Lisjöviken, i så fall första gången i kommunen (SLN). 12/6 hördes 1 ex vid Reningsverket i Sura (ML) och 19/6 sjöng 1 ex på vallen nedanför Granen vid Gnien (SLN). Arten gynnas av de igenväxande ängsmarkerna.

Trastsångare

1 ex hördes tillfälligt i den lilla vassruggen vid Sägen i St Nadden 5/6 (RLK). Detta är andra fyndet i kommunen på 1990-talet. Från hela 1980-talet finns det också två fynd.

Näktergal

Aldrig tidigare har så många näktergalar avlyssnats i kommunen som denna sommar. De första hördes vid Tippen i Surahammar, hela 5 sjungande hanar den 18/5 (KLL) och den sista hördes vid Lisjöviken den 12/6 (IAG). Första veckan i juni nåddes maximum. Även vid Lisjöviken hördes 5 ex 7/6 (AFM), Västersjön 2 ex (KLL), Ståltorp 1 ex, Borgtjärnan 2 ex (RLK), Sura kyrka 1 ex (RLK), Norrsjölunden 2 ex (RLK), Gnien 1 ex och Sägen/Ramnäs 1 ex (SLN).

Detta är 20 sjungande hanar. Anledningen till artens expansion beror bl a på goda häckningsbiotoper i och med att jordbruk-landskapet växer igen med lövsly.

Björktrast

Väldiga ansamlingar av trastar kunde ses under senhösten. Vid Gnien rastade t ex 5.000 björktrastar såväl 7/11 som 15/11 (SLN).

Blåhake

21 fåglar ringmärktes i Lisjöviken under hösten 16/8 till 4/9 (SLN).

Flodsångare

En sjungande fågel påträffades vid Sättern i Surahammar 31/5 (KLL, ML), den hördes sista gången 7/6 (IAG). Den 6/6 hittades 2 sjungande fåglar vid Magsjömaden (SLN), dessa hördes till 10/6 (RLK). 6/6 hittades också en flodsångare vid Hästlösa (ML), den hördes till 13/7 (KLL).

Hur kan man tolka dessa fynd. Fyra sjungande fåglar i kommunen är största antalet någonsin. Hur länge sjunger de hanar som deltar i en häckning, respektive inte häckar? Det dröjer inte så länge förrän första

Mindre flugsnappare

lokal. Bättre eftersök i lämpliga bioto-
skulle förmodli-
gen resultera i häckningsfynd.
Den ses numera årligen men
med få individer.

Stjårtmes

Arten gynnas av milda vintrar
vilket återspeglas i rapporter-
na. Ovanligt stora flockar sågs
under hösten t ex 36 ex vid
Gnien 16/10 (RLK) och 18 ex
vid Gläpenbadet 26/10
(RLK).

Varfågel

37 fynd under året varav 25
vårfynd. Senaste vårfynd är
av 2 ex vid Rövalmsmossen
10/4 (LEN) och tidigaste höst-
fynd, 1 ex vid Gnien 25/9
(SLN). Antalet fynd är något färre än de
två tidigare säsongerna.

Nötkräka

Två fynd vid Norrsjön, 1 ex 8/3 (JGP) och
2 ex 4/4 (YPN) är mycket intressanta med
tanke på eventuell häckning. Hösten 1991
var det gott om hassel varför nötkräkorna
bör ha gått till häckning våren 1992.
Vinterfynd föreligger av 2 ex vid Gläpen-
badet 8/2 (KLL) och 31/12 (JGP). Årets
sista dags sågs även en nötkräka vid Flygar-
villes (LEN). Under hösten sågs arten vid
åtta lokaler. Som mest 4 ex sträckande
över Lissjövikens 23/8 (RLK).
Förekomsten av hassel var ojämn under
hösten. Vissa bestånd saknade nötter helt.

Mindre flugsnappare

En hane sjöng i Skyttorpsskogen 13-27/6
(JÖG). Även ifjol sjöng en fågel på samma

Råka

Fem vårfynd föreligger bl a 1 ex vid Gnien
så sent som 10/5 (SLN) och endast ett
höstfynd. 2 ex vid Fiskartorpsängen, Sura
22/9 (AFM). Det finns en tendens till att
antalet fynd av råkor minskar i våra trakter.

Bofink

Två vinterfynd. En hane vid Gläpenbadet
15/2 (SLN) och 1 ex Ställverket, Ramnäs
30/12 (JÖG). Bofinken är mycket sällsynt
vintergäst hos oss.

Bergfink

Sex hantar revirsjöng vid Usträngsbo 17/5
(SLN) och en hane revirsjöng vid Gläpen-
badet fram till 31/5 (SLN). Vissa år före-
kommer det att bergfinkar indikerar häck-
ning men hittills har inte bo eller ungar
påträffats.

Vinterfynd: 2 ex vid Norrsjölundens 8/2
(KLL) samt 1 ex på fågelmatning vid Ho-
telgränd, Surahammar 22-30/12 (IAG).
Flera vinterfynd finns i kommunen av berg-
fink än av bofink.

Steglits

Hela februari och mars var det en ovanligt
stor ansamling av steglits i Seglings-
bergsparken. Som mest sågs 22 ex den 15/
3 (RLK). Inget sommarfynd föreligger men
stort antal höstfynd bl a 14 ex vid Gnien 26/
10 (RLK) och 17 ex på Sura bruksområde
16/11 (YPN).

Den 15/8 1988 sågs 4 ungfåglar vid Ställ-
verket i Ramnäs, det är hittills det närmas-
te vi kommit ett häckningsfynd av arten i
kommunen. Antalet fynd av steglits har
ökat markant senaste åren. Lite mer fågel-

skådande i områden med ädelövråd i juni
skulle säkert ge fynd av steglitshäckning.

Gråsiska

1 ex sträckte vid Lissjövikens 1/8 (SLN).
Datumet är påfallande tidigt för att det
skulle varit en fågel av den nordliga rasen
som normalt besöker oss.

Snösiska

1 ex sågs vid fågelmatning på Alidenområ-
det 19-20/2 (RLK) och 28/2 (GLG). Det
förekom ovanligt fåtalig rastning av grå-
siska i trakten denna vår och därav gjordes
också endast två fynd av den sällsyntare
snösiskan. Dessa brukar ingå i gråsiske-
flockarna.

Tallbit

Något av senhöstens begivenheter i våra
skogar var uppträdandet av tallbit. 8/11
sågs de första vid L. Vallsjön (ML). Fram
till årets slut gjordes 10 fynd. Bl a 36 ex vid
Liarsbo, 30 ex vid Grotten och 22 ex vid St
Morsjön den 22/11 (SLN).

Detta var förmodligen den största invasion
av tallbit sedan 1974. Ofta inträffar det de
år då det förekommer mycket stor frukt-
sättning hos rönnbär.

Stenknäck

3 ex sågs vid Västura 12/7 (RLK, AFM).
Ännu väntar vi på första häckningsfyndet
av arten.

Lappsparv

29/3 sågs 1 ex vid Lissjöängar (RLK) och
likaså 1 ex vid Gnien 26/4 (SLN), 2 ex vid
Gnien 6/9 och 25/9 samt 1 ex 27/9 (SLN),

Ett våtmarksprojekt

Text: Sören Larsson

När kampanjen och arbetet med att bevara det öppna landskapet i ramnästrakten varit igång några år, blev turen kom- ment till området kring Kilbäcken och Lönn- brosmossen. För två år sedan var vi ute på Klockarmossen med Alf Johansson som representerade markägaren STORA Skog och Magnus Astrand som arrendator och djurhållare, där vi presenterade våra pla- ner för området.

Nu är arbetet i full gång med att skapa en "sjö" vid f d Gästgivar gården. Våren 1994 skall den återställda våtmarkens vat- tenspiegel skapa liv i området igen. Under vecka 30 och 31 provdämde vi området och det såg mycket intressant ut. Fågla- rna anlände omedelbart, fiskade hägrar, bläs- ändor, krickor och gräsändor.

Projekt av det här slaget är tämligen nya företeelser. Det finns anlagda våtmar- ker som fungerar mycket bra, t ex Turkie- sjön vid Seglingsberg. När det gäller sjö- området på f d Klockarmossen, avser vi att prova oss fram för att få ut största möjliga

Signaturlista

AFM=Anders Frohm, APN=Arne Persson, GLN=Greta Larsson, GLR=Gudrun Lager, HET=Hans-Erik Lundqvist, HOH=Hans-Olof Heikkvist, IMC=Inger-Marie Carlén, IAG=Ingrid Akerberg, JGP=Jan Grip, JMO=Juha Mauno, JPN=Jan Pettersson, JÖG=Jan Österberg, KAN=Kjell Andersson, KLL=Kim Lill, LEN=Lennart Eriksson, LHM=Lillebror Hammarström, LKN=Lennart Karlsson, MKN=Maj Kar- sten, MLL=Mikael Leppälampi, NAN=Niclas Andersson, PLH=Per Lindh, RCN=Robert Carlén, RLK=Ralf Lundmark, RLR=Richard Lager, RSM=Robert Ström, SLN=Sören Larsson, UCN=Ulf Carlsson, YPN=Yngve Pettersson.

Fågelskådarskurs på västkusten

Västskusten när badsäsongen är slut - kan det vara något?

Visst - turisterna är borta men fåglarna är kvar. Därför tänker Ramnäs Naturklubb förlägga en 4-dagars fågelskådarskurs i trakterna runt Getterön. Det finns ett otal havsvikar som är fina vadmarker och klippiga kuster för havsfågelstudier. Vi ska ta oss tid och lära oss trutarnas ungfågelträkt, vadarnas vinterträkt och småfågelnas sträckläten. Och blir det storm så blir det liro och labbar som står på programmet. Mycket fälttimmar alltså.

Så boka torsdag 23/9 - söndag 26/9 för västkusten. Vi transporterar oss med hyrd buss eller privatbilar beroende på antalet deltagare. Logi blir någon form av hyrd stuga. Hör av dig till Jan Österberg 0220/351 18 före den 31/8 med frågor och anmälningar.